Valikaine “Väitlusõpetus”

Valikaine maht

6.klass	1 tund nädalas

Kooli väärtuste kujundamine ja üldpädevuste arengu toetamine
Ausus: õpilased õpivad eristama argumenti demagoogiast ning märkama manipuleerimise võtteid. Räägime ausast suhtlemisest, seisukohtade põhjendamisest ja viitamisest.
Julgus: toetame esinemisjulgust, arutlemist ja oma seisukohtade väljendamist. Õpilased harjutavad avalikku esinemist ja väitlemist turvalises keskkonnas.
Hoolimine: rõhutame lugupidavat suhtlemist, oskust kuulata ja kaasõpilaste seisukohtadega arvestada. Väitlusõpe soodustab empaatiat ja viisakat vaidluskultuuri.
Sallimine: õpilased puutuvad kokku erinevate arvamuste ja väärtustega. Väitluskeskkonnas õpitakse austama erinevaid perspektiive ning argumenteerima ilma ründava käitumiseta.

Sotsiaal-emotsionaal pädevuse toetamine
Koostöö ja meeskonnatöö: meeskonnaväitlused, kaasuse koostamine ja läbimängud.
Empaatia ja suhtlemisoskus: harjutused suhtlusbarjääride, selge eneseväljenduse ja vastuväidete esitamisega.
Konfliktide lahendamine: õpitakse konstruktiivset vaidlust ja lugupidavat mittenõustumist.
Kriitiline mõtlemine: õpetame õpilastele, kuidas hinnata teabe usaldusväärsust ja allikate kriitilist analüüsi. See aitab arendada kriitilise mõtlemise oskusi.

Lõiming teiste ainevaldkondadega ja läbivate teemade käsitlemine

- Eesti keel: arutlevad tekstid, kõne ülesehitus, sõnavara rikastamine.
- Ajalugu ja ühiskonnaõpetus: väitlusteemade sidumine ühiskondlike probleemidega.
- Meediapädevus: allikakriitilisus, faktikontroll ja info hindamine.

Hindamise alused
Väitlusõpetuse õpitulemusi kontrollitakse ja hinnatakse jooksvalt õpiülesannete järel ja kokkuvõtvalt iga trimestri lõpus. Iga trimestri lõpus õpilastele antakse ka edasiviivat kujundavat hindamist.
Hindamisel arvestatakse:

- Õpilase oskust esitada arusaadavalt argumente (väide – seletus – tõestus – järeldus).
- Oskust ära tunda ja kasutada ümberlükkamist ning vastuargumenti.
- Tegevustes osalemist, koostööd ja aruteludesse panustamist.
- Avaliku esinemise arengut ja pingutust.
- Kokkuvõtvate harjutuste ja väitluste sooritamist.

Õppekeskkond

Õpetaja tagab tunniajal sõbraliku ja õppimist toetavat keskkonda, jälgib, et õpilased käituksid vastavalt koolikodukorrale.

Vajalikud vahendid: võimalusel projektor, videod, töölehed ja Eesti Väitlusseltsi materjalid. Grupitöödeks ruumi ümberpaigutamise võimalus.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli väitlusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- Mõistab argumenteerimise aluseid, selle rolli suhtluses ja mõtlemises.
- Oskab koostada lihtsaid argumente, esitada vastuargumente ja tuua välja ümberlükkepunkte.
- Suudab eristada fakta arvamusest, mõista info usaldusväärsuse hindamise põhimõtteid.
- Tunneb demagoogiavõtteid ja oskab neid märgata.
- Oskab üles ehitada lühikese kõne ja esineda enesekindlamalt.
- Tunneb väitluse põhielemente ja suudab osaleda lihtsas väitluses.

Õpitulemused ja õppesisu

II kooliaste

Väitlusõpetus 6.klass

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab suhtlusel tekkivaid tõkkeid ja veenva sõnavõtu komponente;
- defineerib, mis on argument, ning nimetab argumendi osad (väide, seletus, tõestus, järeldus);
- koostab iseseisvalt argumente eri teemadel, kasutades argumendi mudelit;
- selgitab ümberlükkamise ja vastuargumendi erinevust ning esitab neid kaasõpilaste seisukohtadele vastates;

- nimetab ja tunneb tekstides ära levinumad demagoogiavõtted;
- eristab fakti arvamusest ning leiab tekstist argumendid või nende osad;
- kirjeldab info usaldusväärsuse kriteeriume ning kasutab allikakriitikat (sh viitamine);
- kirjeldab erinevaid kõneliike ja kõne struktuuri;
- nimetab esinemisärevuse põhjuseid ja võimalusi sellega toime tulla;
- esitab lühikese kõne ning analüüsib enda kui esineja tugevusi ja arenguvajadusi;
- kirjeldab väitlusformaadi tähtsust ja oskab tuua näiteid väitluse elementidest (vahemärkused, rollid, kaasus);
- leiab lihtsatel väitlusteemadel vähemalt kaks argumenti mõlemalt poolelt koos tiimiga;
- koostab lihtsa kaasuse ja leiab selle toetamiseks sobivaid tõestusmaterjale;
- osaleb lühiväitluses ja rakendab õpitud oskusi praktiliselt.

Õppesisu

Argumenteerimise ja suhtlemise alused: suhtlusmudel: kuidas tekivad arusaamatused ja kuidas neid vältida. Veenva sõnavõtu komponendid. Argumendi mudel: väide, seletus, tõestus, järeldus. Lihtsate argumentide koostamine erinevatel teemadel. Ümberlükkamine ja vastuargumendid.

Argumenteerimine teabekeskkonnas ja meedias: demagoogia: levinud võtted ja nende äratundmine. Demagoogiatestid ja näidisvideod. Fakt ja arvamus: eristamine tekstides ja kõnes. Struktuurne lugemine ja kuulamine. Info usaldusväärsuse hindamine. Allikakriitilisus ja korrektsed viited.

Avalik esinemine ja retoorika: kõneliigid ja kõne struktuur. Kõnelemise stiil: mis teeb esineja heaks ja veenvaks. Esinemisärevus: põhjused ja toimetulekuvõtted

Sissejuhatus väitlusesse: väitlusformaadi tutvustus. Vahemärkused ja nende eesmärk. Raamistik ja kaasus. Kuidas valmistuda väitluseks: tiimitöö ja materjali kogumine. Kaasuse koostamine ja tõestusmaterjalide leidmine.